

Інформаційні джерела:

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bank.gov.ua>
2. Ігнатишин М. В. Ресурсна база комерційних банків та її роль у механізмі розвитку банківського бізнесу / М. В. Ігнатишин // Науковий вісник Мукачівського державного університету, 2017. – Серія Економіка.– Випуск 1(7). – С. 205-209.
3. Мингазієва Е. В. Сучасні аспекти формування ресурсної бази комерційного банку / Е. В. Мингазієва [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/56101/31-Mingazieva.pdf?sequence=1>.

УДК 336.71-044.372

М.Д. Гарбуз, магістрант (*ХДУХТ, Харків*)

СУТНІСТЬ ТА ПРИЧИНИ КРИЗИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Сучасній стан розвитку комерційних банків характеризується бурхливими коливаннями, які, з одного боку, мають стимулюючий ефект, а з іншого – є причиною порушення стійкості та надійності банківської системи взагалі. В умовах нестійкої рівноваги ринкової економіки, такі порушення призводять до паралізації платіжної системи, коливань курсу національної валюти, викликають загострення політичної ситуації.

Банківська криза характеризується різким збільшенням частки сумнівної та безнадійної заборгованості в кредитних портфелях банків, зростанням їх збитків у зв'язку з переоцінкою непокритих ринкових позицій, зменшенням реальної вартості банківських активів. Все це веде до масового погіршення платоспроможності банків та відображає нездатність банківської системи здійснювати ефективний розподіл фінансових ресурсів

У порівнянні з економічними, банківські кризи мають певні специфічні особливості: переважно відсутність циклічності; велика ступінь залежності ймовірності виникнення банківської кризи від якості менеджменту – як на макро- так і на мікро рівнях; інші особливості, обумовлені специфікою діяльності комерційних банків.

Залежно від класифікаційної ознаки розрізняють багато видів банківських криз. Всі банківські кризи мають не тільки різну природу,

причини походження і форми прояву, але й різні параметри і характеризуються різними наслідками для окремого банку, всього банківського сектора чи економіки в цілому.

Для того щоб здійснювати управління кризою, необхідно розуміти фактори та причини, які обумовлюють їх виникнення.

Фактори кризи обумовлені зміною зовнішніх і внутрішніх умов функціонування банків, природою їх діяльності та присутні внаслідок підвищених ризиків цієї діяльності.

На думку фахівців, зовнішні фактори переважають кількісно і в меншій мірі піддаються управлінню. Сукупність зовнішніх факторів в однаковій мірі впливає на всі групи банків. Однак організації, які здатні зрозуміти і врахувати їх, можуть вчасно прийняти необхідні управлінські рішення, щоб знизити рівень ризику своєї діяльності. За умови кризового розвитку національної та світової економіки значення зовнішніх факторів зростає.

Причини кризи – це події чи явища, внаслідок яких виявляються фактори кризи. Вони роблять безпосередній вплив на початок і розвиток кризи і мають тимчасові рамки. Причини кризи також можна розділити на зовнішні (загальні для банківського сектора) і внутрішні (специфічні для окремого банку).

Найважливішими зовнішніми причинами, які можуть призвести до кризи всієї банківської системи можна віднести: макроекономічні дисбаланси, неадекватну макроекономічну політику держави, стагнацію виробництва, зростання числа збиткових підприємств і зниження їх кредитних запозичень, зниження реальних доходів населення і невиконання ними своїх кредитних зобов'язань, високі ризики кредитування господарюючих суб'єктів і населення, різка зміна курсу національної валюти, дефіцит внутрішніх джерел формування ресурсної бази банків, падіння довіри до банків з боку клієнтів.

Внутрішні причини обумовлені ризикованою політикою управління власним капіталом, активами і пасивами банку, погіршенням якості кредитного портфеля, зростанням простроченої заборгованості і наростанням обсягів неповернених кредитів, низьким рівнем диверсифікації активів, прийняттям банком на себе підвищених ризиків і слабким контролем за ними, відсутністю конкурентоспроможних банківських продуктів і послуг, низькою якістю обслуговування клієнтів.

Знання факторів і причин виникнення банківських криз при наявності ефективного аналітичного апарату дозволяє зробити прогноз ймовірності настання кризи. Це дає можливість вчасно вжити попереджувальних заходів, розробити антикризову програму і мінімізувати наслідки банківської кризи.